

Відповідальна структура: **Кафедра теорії та методики виховання**

НАЗВА ЗАКЛАДУ Запорізька гімназія № 6 Запорізької міської ради Запорізької області

Адреса: 69104, Україна, Запорізька область, м. Запоріжжя, вул. Олімпійська, 2

Телефон: (061)7698033

E-mail: gymnasium@6.zp.ua

Кузнецова Олена Валеріївна, Запорізька гімназія №6 Запорізької міської ради Запорізької області, педагог-організатор-методист

Сібіль Олена Іванівна, доцент кафедри теорії та методики виховання КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» ЗОР, кандидат педагогічних наук, доцент.

Тема досвіду: «Шкільне телебачення як дієвий засіб формування компетентностей особистості здобувачів загальної середньої освіти».

Шкільне телебачення як дієвий засіб формування компетентностей особистості здобувачів загальної середньої освіти

БАЗОВА МОДЕЛЬ ДОСВІДУ

Актуальність і перспективність досвіду. В умовах розвитку медіа, глобалізації та використання інформаційних технологій все більше зростає потреба у підготовці молодого покоління працювати з інформацією ще зі школи. Сьогодні велику увагу варто приділяти медіаосвітній діяльності дітей шкільного віку. У наш час необхідно вміти користуватися медіа, оскільки підготовка до життя в їх оточенні є обов'язковим елементом соціалізації особистості. Засоби масової інформації давно увійшли до життя суспільства. Тому підготовка школярів у галузі медіа, застосування яких не можна уникнути в сучасному суспільстві, є актуальною проблемою. Учні повинні навчатися правильно аналізувати, обробляти, поширювати інформацію, використовувати лише верифіковані сайти в мережі Інтернет. Цим навичкам їх потрібно навчати ще зі шкільних років. Наразі існують гуртки, курси та програми, розраховані на розвиток медіаосвіти серед дітей. Як зазначив І. Чишевич при

отриманні знань про технології професії є ефективним лише компетентнісний підхід, який має практично спрямований характер, що дозволяє формувати професійну компетентність майбутніх працівників медіа [1, 139]. Важливу роль у становленні й розвитку такої компетентності відіграє шкільне телебачення.

Теоретичні основи досвіду. Проблеми розвитку телевізійної журналістики, екранного мистецтва висвітлено в працях З. Алфьорової, Р. Борецького, В. Бугрима, В. Горпенка, В. Гоян, В. Єгорова, Я. Засурського, В. Здоровеги, С. Корконосенко, В. Костюка, Г. Кузнєцова, В. Лизанчука, І. Михайліна, А. Москаленка, В. Різуна, Л. Світич, І. Фатєєвої, Ю. Шаповала. Окремі аспекти функціонування й розвитку професії телевізійних репортерів, визначення критеріїв якості їхньої освіти та професійної діяльності викладено в публікаціях О. Білоуса, Л. Васильєвої, В. Гоян Д. Еверетта, Н. Зверєвої, О. Князева, Н. Темех, І. Фенга, В. Цвіка, М. Шостак.

Питання професіоналізму майбутніх фахівців журналістів, в тому числі школярів розглядалося у працях таких дослідників як Білик О., Дегтярьова Г., Коженівська Т., Кукленко О., Лісневська А., Тарасова О.С., Телепіна К., Фоменко А. та інших.

Освітній простір ХХІ століття визначає компетентісна освіта. У зв'язку з цим сьогодні головним виміром якості функціонування освітньо-виховної системи має бути здатність молодого покоління повноцінно жити і активно діяти в новому світі, постійно самовдосконалюватись, адекватно реагувати на зміни, особливо у періоди технологічних та цивілізаційних змін. На сучасному етапі в Україні компетентнісний підхід визнано одним із напрямків модернізації освіти [2]. Проблеми реалізації компетентісного підходу в різних освітніх галузях відображені в наукових дослідженнях І.Беха, В. Вербицького, І. Єрмакової, О.Литовченко, В. Мачуського, Г. Несен, О.Овчарука, О.Пометуна, Л. Сохань та ін. Автори наголошують, що в умовах модернізації змісту національної освіти в Україні, пошуку нових освітніх парадигм, орієнтованих на розвиток всебічно освіченої, творчої особистості, особливого значення набуває реалізація в педагогічній практиці сучасної школи саме компетентісного підходу.

Виходячи з концепції реалізації компетентісного підходу до розвитку особистості, у структурі навчально-виховного процесу посилюється роль і значення

освоєння різноманітних способів діяльності, створення умов для активної соціальної дії. Проєкт «Шкільне телебачення» відкриває можливість якісного удосконалення виховного процесу і дозволяє реалізувати компетентнісний підхід у формуванні особистості.

Новизна досвіду. Досвід за інноваційним потенціалом. Компетентнісна зорієнтованість змісту освіти та виховання за своїм інноваційним потенціалом передбачає цілісний досвід особистості у розв'язуванні життєвих проблем, виконання ключових функцій, соціальних ролей. Ключові (найвагоміші та найбільш інтегровані) компетентності сприяють досягненню успіху в житті; підвищенню якості суспільних інститутів та відповідають багатоманітним сферам життя. Іншими словами, ключові компетентності забезпечують особистості ефективну участь у багатьох соціальних сферах, роблять внесок у поліпшення якості суспільства, сприяють особистому успіху, що може бути застосовано у багатьох сферах.

Провідна педагогічна ідея досвіду. Формування ключових компетентностей учня, навчання життєвих навичок виходять сьогодні на рівень пріоритетних у нашому освітньому закладі. І саме компетентнісно спрямована освіта передбачає внесення суттєвих змін у змістовий, виховний, управлінський, методико-технологічний аспекти діяльності сучасної української школи, отже, і нашої гімназії.

ІНФОРМАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА МОДЕЛЬ ДОСВІДУ.

Мета - формування ключових компетентностей здобувачів освіти в процесі роботи над створенням телевізійних програм як універсального способу освоєння дійсності та отримання знань, засвоєння ними життєвих та функціональних навичок.

Завдання:

- 1) Максимально розкрити творчий потенціал учнів школи, виявити себе як сценариста, режисера, постановника, ведучого або актора в процесі створення сюжету на шкільну тематику.
- 2) Підвищити ступінь інформованості та медіаграмотності учасників освітнього процесу.
- 3) Розвиток обдарованості, дикторських, організаторських, творчих, дослідницьких здібностей гімназистів, їх мистецьких смаків.

4) Активізація особистісної позиції школярів виховному процесі.

5) Залучення учнів до активної участі в соціальному житті, інтелектуально-творчих подіях гімназії, району, міста, країни

Тривалість роботи над темою досвіду: 2016-2021 рр.

I етап – *підготовчий* (2016 р.) - змістом діяльності на цьому етапі було створення необхідних умов реалізації проекту.

II етап – *діяльнісний* (2016 - 2021) Цей етап містив основну діяльність в межах проекту, а саме підготовку, демонстрацію, оцінювання та обговорення продуктів шкільного телебачення гімназії.

III етап – *узагальнюючий* (2020 - 2021) - моніторинг ефективності реалізації проекту через щорічне підведення підсумків конкурсів і фестивалів, визначення переможців (колективи й індивідуально). Оцінка динаміки формування таких основних груп компетентностей учнів, яких потребує сучасний вимір життя і які є базовими для формування ключових (більш широких) та предметних (більш вузьких) компетентностей.

ТЕХНОЛОГІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО ДОСВІДУ.

Впровадження проєкту "Шкільне телебачення" в практику школи потребує грамотного науково-обґрунтованого підходу і вирішення комплексу завдань організаційно-управлінських, організаційно-методичних, кадрового забезпечення, інформаційних, дидактичних і психолого-педагогічних. Іншими словами, для реалізації проєкту потрібні спеціально підготовлені педагоги. Ці педагоги повинні володіти відеотехнологіями, мати певний рівень науково-методичної підготовки за цим профілем. Функцію підготовки педагогів, в рамках всього проєкту, повинні взяти на себе спеціально організовані семінари з різних технологій. Цей "проміжний" результат надзвичайно важливий для майбутнього школи.

На *підготовчому етапі* діяльності над проєктом дуже важливим було створення необхідних умов реалізації проєкту.

1) *Матеріально-технічних умов* – придбання через благодійний фонд гімназії (відеокамера, штатив, мікрофон, два комп'ютера з відповідним програмним забезпеченням, екран, проектор) та налаштування відео обладнання;

2) *Організаційні умови, мотивація учасників проекту* - ознайомлення вчителів, класних керівників з метою, завданнями, змістом діяльності (семінар «шкільне телебачення як засіб реалізації компетентнісного підходу у формуванні особистості в закладах загальної середньої освіти»); організаційний розподіл учасників за напрямками роботи в межах проекту;

3) *Навчально-методичних умов* – проведення серії семінарів-практикумів для учнів 5-11 класів, які виявили бажання брати участь у проекті з метою опрацювання основних правил створення випуску телепродукції; розробка критеріїв оцінювання, а також розробка плану випуску таких продуктів як: «шкільні новини», «соціальна реклама», відокліп «новоріччя», «корисна передача», «репортаж» та інше. Так, в процесі реалізації проекту гімназія співпрацювала з деканом факультету журналістики ЗНУ, канд.пед.наук, доцент кафедри журналістики Костюк В.В. (проводив серію майстер класів разом із студентами для учасників шкільного телебачення з медіа грамотності), з завідувачем кафедри журналістики, реклами і соціальних комунікацій, професор кафедри журналістики КПІ Пінчук І.Л. (проводила серію майстер класів разом із студентами для учасників шкільного телебачення з медіа культури і просування медіа продуктів).

4) *Організація педагогічного супроводу.* Важливою складовою проекту «Шкільне телебачення» і головною умовою його успішної реалізації стала підготовка творчих та технічних фахівців всередині самої школи. Тільки в цьому випадку формується оригінальний образ ТБ, повністю спрямований на вирішення навчально-виховних завдань, шкільне телебачення виконує своє призначення. Повністю відмовлятися від запрошення професіоналів неможна, але це повинні бути, в першу чергу, педагоги! Тому консультування орієнтоване насамперед на реалізацію художньо-творчого потенціалу учнів, на творчий процес, і лише в другу чергу на профільну (відповідну всім професійним параметрам) підготовку майбутніх фахівців ЗМІ. Учителі-предметники гімназії, набувши певних знань та умінь на навчальних практико-орієнтованих семінарах, стали кураторами груп учасників проекту, а саме:

- група «Техніки» - учитель інформатики;

- група «Кореспонденти» - вчителі-предметники (в залежності від тематики репортажів);
- група «Коректори» - учитель-філолог;
- група «Комунікація» - педагог-організатор, системний адміністратор сайту.

Другий **діяльнісний етап** містив основну діяльність в межах проекту, а саме підготовку, демонстрацію, оцінювання та обговорення продуктів шкільного телебачення гімназії.

Протягом проекту для учасників проекту групою коректорів проводилися консультації щодо написання текстів, визначення тем репортажів, збирання матеріалів для тематики окремих репортажів.

Щомісяця перед монтуванням щомісячних випусків новин група коректорів та техніків проводила навчання гімназистів щодо зйомки міжрепортажних переходів, написання перехідних текстів, поведінки ведучого випуску. Група техніків також допомагала у технічному забезпеченні, роботі у відеоредакторах при монтуванні випусків новин.

Підсумком партнерської взаємодії педагогів (групи техніків, кореспондентів, коректорів, комунікації) з учасниками проекту стали випуски новин класу і гімназії за місяць. Перегляд і обговорення випуску новин був організований через демонстрацію випуску на перервах протягом тижня, а також розміщення відео на сайті гімназії і в соцмережах.

В межах проекту були заплановані і проводилися конкурси телепродукції: соціальної реклами (листопад); конкурс відео кліпів «Новоріччя» (грудень); фестиваль програм «Корисна передача» (лютий). Як правило, їх проведення передбачало: оголошення умов конкурсу лідерам класів, збирання готових продуктів, проведення загально гімназичного голосування; розміщення відео на сайті гімназії. Учасниками конкурсу були творчі групи класів, окремі гімназисти, куратори класів. Звісно, значну допомогу в проведенні цих конкурсів і фестивалів надавали групи техніків, кореспондентів, коректорів, комунікації.

Підведення підсумків конкурсів і фестивалів, визначення переможців. Нагородження учасників і переможців, як правило, здійснювалося під час загальногінмазичних заходів (концерту до Дня гімназії, новорічних свят та інше).

Протягом реалізації всього проєкту здійснювався *моніторинг ефективності* формування ключових компетентностей, засвоєння гімназистами життєвих та функціональних навичок. Основними формами проведення моніторингу стали:

1) Підведення підсумків роботи проєкту «Шкільне телебачення» (щорічно, травень) через: визначення переможців фестивалю корисних передач, нагородження активних учасників проєкту «Шкільне телебачення» (колективи й індивідуально).

2) Обговорення педагогами – учасниками проєкту груп «Техніки»; «Кореспонденти»; «Коректори»; «Комунікація» досягнення (розвиток творчих, дослідницьких здібностей, активність участі в гімназичному, соціальному житті) та проблеми гімназистів під час проведення конкурсів і фестивалів.

3) Обговорення на педраді підсумків роботи проєкту «Шкільне телебачення» в навчальному році (серпень).

4) Проведення анкетування гімназистів й батьків щодо їх ставлення до участі в проєкті.

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ДОСВІДУ

Узагальнюючи висновки педагогічного колективу, оцінювальне ставлення батьків й учнів, можна сказати, що навчально-виховна діяльність під час роботи над проєктом спрямована на те, щоб у відповідності до моделі компетентного життєвого простору навчити дітей проєктувати і формувати активні моделі життєдіяльності, моделі успішної людини.

Кількісний аналіз опитування учасників проєкту (дітей, батьків, вчителів) дозволяє констатувати досить високу оцінку участі гімназистів в проєкті «Шкільне телебачення» (68% респондентів «цілком задоволені», а 29% - «скоріше задоволені»)

Якісний аналіз, обробка результатів анкетування дозволяє зробити висновок, що реалізація проєкту «Шкільне телебачення» сприяє формуванню важливих життєвих компетентностей особистості, дозволяє навчити дитину:

– *бути*: гнучкою, мобільною людиною, вміти інтегруватись у динамічне суспільство; здатною до самостійного та відповідального життєвого вибору; здатною формувати активну громадянську позицію, оволодівати цінностями та принципами демократичного суспільства; готовою презентувати свої досягнення на різних рівнях і у різних сферах діяльності;

– *вміти*: самостійно та критично мислити; бачити та формувати проблеми, використовувати знання як інструмент їхнього розв’язання; застосовувати інформацію, отриману з різних джерел, задля власного самовдосконалення; нестандартні рішення й відповідати за них; виходити з будь-яких конфліктних ситуацій та уникати їх; працювати у команді; самостійно розвивати особисту моральність, інтелект, культурний рівень; формувати відповідні екологічні пріоритети, ощадливу споживчу культуру;

– *володіти*: комунікативною культурою; навичками медіаграмотності; навичками бережливого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших як найвищої цінності, усвідомлювати залежність здоров'я від стану довкілля; навичками самовдосконалення та самореалізації.

– *мати*: сформовану систему цінностей свободи, самостійності, готовності до взаємодії з суспільством, захисту своїх інтересів, відповідальності за реалізацію власних прав та здібностей; розвинене вміння мислити сміливо та нестандартно; розвинену рису відповідального лідерства, комунікаційних навичок, свідомого підходу до вибору професії; виховану етику ділових взаємовідносин.

Крім того, за роки роботи у проєкті його учасників було нагороджено дипломами районних, міських та Всеукраїнських тематичних конкурсів:

– 2016 рік - дипломант обласного фестивалю «Медіавесна-2016» КПУ у номінації «Репортаж»

– 2017 рік – дипломант обласного фестивалю короткометражного кіно «З любов'ю до рідного краю»

– 2017 рік – переможець медіа проєкту школярів Комунарського району «Відеоканал Комунарської освіти»

- 2018 рік – учасник Обласного кінофестивалю патріотичного спрямування «Кінофорум-ZP»
- 2018 рік – дипломант обласного Фестивалю «Шкільна медіа – розвиток громади» ЗНУ ф-т журналістики
- 2019 рік – дипломант обласного фестивалю «Медіавесна-2019» КПУ у номінації PR-діяльність
- 2019 рік – II місце в номінації «Репортаж» обласного конкурсу шкільних медіа ЗНУ ф-т журналістики
- 2020 рік – відзнака учасника обласного челенджу соціальних відеороликів «Медіазброя»

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ДОСВІДУ ДО МАСОВОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Досвід «Шкільне телебачення як дієвий засіб формування компетентностей особистості здобувачів загальної середньої освіти» Запорізької гімназії № 6 Запорізької міської ради Запорізької області дозволяє розширити можливості з особистісного розвитку кожного вихованця шляхом реалізації інших конкурсів, зміни проблематики, різноманітних додаткових проєктів.

Досвід організації шкільного телебачення можливо використовувати частково чи в повному обсязі для впровадження у позакласну виховну діяльність в інших освітніх закладах, не тільки загальноосвітніх, а й професійно-технічних, коледжах за наявності необхідних умов:

- *матеріально-технічних* – придбання через благодійний фонд гімназії (телевізори, кронштейни, відеокамери, модулятори, оргтехніка, штативи, комп'ютери з відповідним програмним забезпеченням, екран, проектор);
- *організаційні умови* - розподіл учасників за напрямками роботи в межах проєкту; розробка чіткої системи вимог до створення певної телепродукції, а також розробка критеріїв її оцінювання;
- *мотивація учасників проєкту* - ознайомлення активу гімназистів, вчителів з метою, завданнями, змістом діяльності в межах проєкту;

– *навчально-методичних умов* – проведення навчальних семінарів, практикумів для з метою опрацювання основних правил створення випуску телепродукції;

– *педагогічний супровід* – організація кураторства учасників проекту з боку педагогів, фахівців для консультування учнів, допомоги в творчому процесі.

З 2015 року Запорізька гімназія №6 Запорізької міської ради Запорізької області є базовим освітнім закладом КЗ «ЗОППО» ЗОР для проведення педагогічної практики заступників директора з виховної роботи, педагогів-організаторів. За цей час проведено більше десяти семінарів-практикумів із запрошенням Кузнецової О.В.

Матеріали досвіду схвалено на засіданні науково-методичної ради (протокол №____ від _____ березня 2021).

Матеріали досвіду зберігаються в Запорізькій гімназії № 6 Запорізької міської ради Запорізької області

ДОДАТКИ

Веб-ресурси з матеріалами досвіду:

– Проєкт «Шкільне телебачення». Веб-ресурси Запорізької гімназії №6 з матеріалами досвіду URL:

<http://gymnasium6.zp.ua/index.php?page=nash-kanal-youtube>

– Із досвіду роботи педагога-організатора Запорізької гімназії №6 Запорізької міської ради Запорізької області Кузнецової О.В. URL:

<https://drive.google.com/file/d/1ajScVZchelcbjGoidDgWddplo9Cqfqxv/view>

Список використаної літератури:

1. Бех І.Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу в педагогіці / І.Д. Бех // Педагогіка і психологія : [Вісник АПН України]. – 2009. – № 2. – С. 26-31.
2. Дегтярьова Г.А., Кукленко О.С., Білик О.М. Книжка у світі Медіа. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
[URL:https://www.aup.com.ua/uploads/BookInMediaWorld_2018_small1.pdf](https://www.aup.com.ua/uploads/BookInMediaWorld_2018_small1.pdf)

3. Дегтярьова Г.А., Тарасова О.С., Фоменко А.П. Медіадошкільник: парціальна програма з медіаосвітньої діяльності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2019/09/Mediashkolnik_2019.pdf
4. Життєва компетентність особистості: Науково-методичний посібник / За ред. Л. Сохань, І. Єрмакова, Г. Несен.— К.: Богдана, 2003.— 520 с.
5. Лісневська А. Мистецтво телевізійного репортажу: навч.-метод. посіб. для студ. з напряму підготовки „Кіно-, телемистецтво та „Тележурналістика” / А. Лісневська, Т. Коженівська ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2013. –190 с
6. Овчарук О.В. Розвиток компетентнісного підходу : стратегічні орієнтири міжнародної спільноти / О.В. Овчарук // Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : «К.І.С», 2004. – С. 5-14.
7. Пометун О.І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О.І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи / під заг. ред. О.В. Овчарук. – К. : «К.І.С», 2004. – С. 15-24.
8. Формування у вихованців позашкільних навчальних закладів базових компетентностей: монографія / [В.В. Вербицький, В.В. Мачуський, О.В. Литовченко та ін.] ; за ред. В.В. Мачуського. – Харків : «Друкарня Мадрид»,
9. Чишевич І.О. Система професійних компетенцій журналіста. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mdu.in.ua/Nauch/Konf/2020/zbirka_aktualni_problemi_nauki_ta_osvi_ti_2020.pdf